

Historie VG2

Undervisningsplan med *Tidslinjer 1+2* som læreverk

Planen er laget med utgangspunkt i temaer i læreplanen. Det bør være plass til minst fire faser i undervisningsforløpet:

1. Motivering og bearbeiding av elevenes forhåndskunnskaper. Her vil ofte et lærerforedrag stå sentralt. Også nærbildetekstene anbefales i dette arbeidet.
2. Arbeid med læreboktekst og andre kilder.
3. Presentasjon, diskusjon og evaluering av elevenes arbeid.
4. Sammenfatning av temaet og evaluering av undervisningsforløpet.

I planen har vi integrert arbeid med kompetansemål fra hovedområdet *Historieforståelse og metoder* der hvor kompetansemålene fra hovedområdet *Mennesker i tid* legger til rette for det. Opplæring i historieforståelse og metoder og kunnskapsinnlæring bør ikke foregå adskilt, men befordre hverandre.

De kompetansemålene som særlig er framhevet under et emne, er nevnt eksplisitt.

Ettersom noe av undervisningstiden faller bort, har vi regnet med at vi har ca. 34 uker til historieundervisning.

Et totimersfag setter krav til utvelgelse av stoff. Det er ikke meningen at boka (og kapitlene) skal leses fra perm til perm. Lærer og elever må gjøre et utvalg av stoff de ønsker å prioritere. Her er det også satt opp forslag til tidsbruk på de ulike emnene. Dette kan man selvsagt også gjøre om på etter hvilke emner man ønsker å prioritere.

Etter hvert kapittel er det oppgaver. Disse er ikke skrevet inn som tips, men anbefales å bruke som repetisjon og fordykning. Også på bokas nettsted finnes det flere oppgaver av ulik art.

Tema 1: Periodisering

Tid: 1 uke

Lærebok: “Å dele historien inn i perioder” side 8–9

Kompetansemål

- forklare hvorfor historikere og andre deler tidsløp inn i perioder og diskutere hvilke kriterier som ligger til grunn for dette

Undervisningstips

- **Klassediskusjon:** Hva er en historisk epoke? Hvilke forhold ligger bak ulike historiske periodiseringer?
- Læreren kan sette opp de alternative periodedelingene fra side 9 i læreboka på tavla. Klassen diskuterer hvilke forhold som ligger bak disse periodiseringene
- Elevene kan studere innholdsfortegnelsen på side 3–6 og deretter diskutere i hvilken grad periodiseringen er gjort etter kronologi, temaer eller geografiske områder.

- Oppgave om periodeinndeling på side 10

Tema 2: En historisk person

Tid: 1 uke til introduksjon og emnefordeling. Elvenes framføringer av sitt arbeid med en historisk person, tenkes fordelt over hele året.

Lærebok: “Å studere en historisk person” side 234–237

Kompetansemål

- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket tenkemåtene og handlingene til denne personen.

Undervisningstips

Elevene skal individuelt eller i grupper velge seg en historisk person fra tiden før 1800. Det kan vær en kjent person eller en konstruert ”typisk” person fra en periode. De skal lage en presentasjon av denne personen i form av et tradisjonelt foredrag eller en mer kreativ framstilling der denne personen framfører en monolog der han forteller om livet sitt. Jobber elevene i grupper, kan de eventuelt lage en dramatisering av hendelser i personens liv.

Framføringene fordeles utover skoleåret og legges til det tidspunktet i undervisningsåret når den perioden personen hører hjemme i (for eksempel norsk middelalder) gjennomgås.

Tema 3: De første menneskene og de første sivilisasjonene

Tid: 4 uker

Lærebok: Kapittel 1 og 3

Kompetansemål

- forklare hvordan naturressurser og teknologisk utvikling har vært med på å forme tidlige samfunn
- finne og vurdere historisk materiale som kilder og bruke det i historiske framstillinger

Undervisningstips

- Les nærbildeteksten på side 12: Utdrag fra *Mammutjegerne*.
- “Å finne, vurdere og bruke historiske kilder” side 70–71.
- Samarbeidslæring: Elevene jobber i grupper tre og tre. De velger hver sin tidlige sivilisasjon med utgangspunkt i sivilisasjonene på kartet side 20 (Latin-Amerika, Peru, Egypt, Mesopotamia, Indusdalen, Kina). Etter å ha fordypet seg i en sivilisasjon, legger de tre elevene fram for hverandre hva de har funnet ut.
- Lokalhistorie: Enkeltelever kan få i oppgave å finne ut hvilke lokale kilder det finnes fra forhistorisk tid i nærmiljøet/ kommunen. En mulighet kan være å bruke Unimus til å søke opp artefakter fra [hjemstedet](#). I forbindelse med dette kan eleven lese perspektivteksten “Hva kan vi egentlig vite om forhistorien?” på side 68. Rammeteksten om gårdsnavn på side 63 kan også være nyttig.
- Kildeoppgave om Hammurabis lov side 74.
- Kildeoppgave om Tunesteinen side 76.
- Perspektivtekst side 26–27: “Perspektiver på utvikling”.

Tema 4: Den greske og romerske antikken

Tid: 5 uker

Lærebok: Kapittel 2

Kompetansemål

- sammenligne to eller flere antikke samfunn og diskutere antikkens betydning for moderne politikk, arkitektur eller annen kunst

Undervisningstips

- Kompetansemålet spør etter sammenligning av to antikke samfunn. Læreboka legger til rette for at man kan fordype seg i gresk antikk og gjøre en sammenligning av Athen og Sparta, eller man kan bevege seg på et mer makrohistorisk nivå og sammenligne Hellas og Romerriket.
- Emnet inneholder mange nye navn og begreper for elevene: Et tips kan være å lage et minileksikon der navn og uthevede begreper i teksten får korte leksikonforklaringer. Her kan også ordlista på nettstedet være til god hjelp.
- Nærbildetekst side 28–29 om den romerske keiseren Nero.
- Kildeoppgave knyttet til Perikles tale om demokratiet i Athen side 74.
- Kildeoppgave knyttet til brev om ødeleggelsen av Pompeii side 75
- For de som har anledning til det: Omvisning i den antikke samlingen i Historisk museum i Oslo

Tema 5: Middeltalder

Tid: 6 uker

Lærebok: Kapittel 4 og 5

Kompetansemål

- gjøre rede for et utvalg av sentrale økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle utviklingstrekk i middelalderen
- presentere et emne fra middelalderen ved å vise hvordan utviklingen er preget av brudd eller kontinuitet på et eller flere områder

Undervisningstips

- Emnet er stort, og man bør begynne med å dele middelalderen inn i perioder for at elevene skal kunne ha en viss oversiktskunnskap. Da kan klassen diskutere hva som ligger bak den inndelingen som er gjort. Videre kan de lese perspektivteksten “Middelalder” på side 96–97.
- Lese nærbildeteksten side 78–79, som er et utdrag fra *Frankerkrøniken*, om merovingerkongeparet Klodvig og Klotilde. Utdraget tar for seg Klodvigs omvendelse til kristendommen.
- Kildeoppgave om føydalismen i Sør-Frankrike side 155–156.
- Elevene kan fordype seg i et emne fra middelalderen gjennom en skriftlig oppgave eller eventuelt et foredrag. En del av oppgaven bør være å vurdere emnet sitt med henblikk på brudd og kontinuitet.
- Filmtips: *Rosens navn*, basert på bok ved samme tittel av Umberto Eco.

- Kapittel 5 tar for seg det kinesiske keiserdømmet og den islamske delen av verden i middelalderen. Kapitlet kan for eksempel gjennomgås ved at man sammenligner organisering av rikene, teknologi, økonomi og religionens betydning, med forholdene i Europa i middelalderen. I forlengelsen av dette kan man lese perspektivteksten “Fra nasjonal til globalhistorie” side 120–121.

Tema 6: Vikingtid og middelalder i Norge

Tid: 5 uker

Lærebok: Kapittel 6

Kompetansemål

- gjøre rede for samfunnsforhold og statsutvikling i Norge fra ca. 700–1500 og diskutere mulig påvirkning fra andre kulturer, samfunn og stater
- identifisere ulike historiske forklaringer og diskutere hvordan slike forklaringer kan prege historiske framstillinger

Undervisningstips

- Lese utdraget fra *Laksdøla saga* i nærbildeteksten side 122–123.
- Dele norsk middelalder inn i perioder og sammenligne likheter og forskjeller med europeisk middelalder for øvrig. Merk her også rammetekst på side 141 “Når begynte middelalderen i Norge?”.
- Kildeoppgave om Gulatingsloven side 157–158.
- Diskutere ulike historiske forklaringer generelt og forklaringer til vikingferdene spesielt. Se teksten “Å forklare et historisk fenomen” og oppgavene side 152–154.
- Perspektivtekst “Ulike syn på vikingene” side 150–151.
- Kapitlet ”Norsk middelalder” egner seg godt til samarbeidslæring der elevene deles inn i grupper på 3–4 elever. Elevene kan fordype seg i hvert sitt emne for deretter å ha muntlige framføringer for de andre i gruppa.
- Bruke “kongelistene” på side 129 og side 138 til å la elevene sette opp noen stikkord om middelalderkongene de har hørt om i løpet av kapitlet

Tema 7: Nye styreformer i Europa tar form

Tid: 4 uker

Lærebok: Kapittel 7

Kompetansemål

- gjøre rede for utviklingen og endringen av styringsformer i Europa fra slutten av middelalderen til siste del av 1700-tallet

Undervisningstips

- Lese perspektivteksten om *Mona Lisa* side 160–161
- Kapitlet er omfattende og dekker flere emner. La elevene lage en tidslinje der de setter inn sentrale hendelser, samt gjennombruddet for nye tanker og styreformer.

- Perspektivteksten “Gjelder menneskerettigheter for alle?” side 186–187 med tilhørende diskusjonsoppgaver. La også elevene finne ut om mennesker som levde under eneveldet hadde rettigheter som vi nå vil oppfatte som menneskerettigheter.
- Filmtips: “Elizabeth”, “The madness of King George”.

Tema 8: Europeiske oppdagelser og kolonialisme

Tid: 4 uker

Lærebok: Kapittel 8

Kompetansemål

- forklare drivkrefter bak den europeiske oversjøiske ekspansjonen og diskutere kulturmøter, sett fra ulike perspektiver
- bruke digitale verktøy til å hente informasjon fra ulike medier og vurdere den kildekritisk i egne framstillinger

Undervisningstips:

- Diskusjon: Hva er et kulturmøte?
Tips: Elevene skal også i norskfaget drøfte kulturmøter i tekster.
- Les nærbildeteksten av Herman Lindquist side 189 som handler om Columbus’ møte med den indianske urbefolkningen i 1492. Teksten kan følges opp ved å la elevene lage et rollespill som skal finne sted en tid etter at europeerne har nådd Latin-Amerika. En elev spiller en indianer som forteller om hvordan han opplevde at europeerne kom til Amerika og tida som har gått siden. En annen elev er europeer og forteller om møtet med indianerne fra sitt ståsted.
- Elevene velger seg et område utenfor Europa og fordyper seg i dette. De skal da lage en muntlig og/eller skriftlig framstilling. Et hovedmoment i framstillingen er å se på hvilken kontakt området har hatt med ”utenverdenen” og vurdere hvilke konsekvenser denne kontakten har hatt. (Dette arbeidet kan også videreføres til å dekke læreplanmålet på Vg3 om kolonitida.)
- Lese perspektivteksten “Sykdommer eller kolonialisme” på side 208–209. La elevene formulere ulike forklaringer på at folketallet i Latin-Amerika sank så sterkt.
- Filmtips: *The Mission*.

Tema 9: Norge i union med Danmark

Tid: 4 uker

Lærebok: Kapittel 9

Kompetansemål

- gjøre rede for sentrale trekk ved samisk historie og diskutere samenes forhold til stater med samisk bosetning fram til omkring midten av 1800 -tallet
- gjøre rede for næringsutvikling i Norge fra ca 1500 til ca 1800 og analysere virkningene for sosiale forhold i denne perioden

Undervisningstips:

- Emnet egner seg for samarbeid med norskfaget, der elevene skal lese tekster fra både 1600- og 1700-tallet. En mulighet er å la elevene være personer som skriver brev på

1700-tallet. En annen er å la dem lage små dramatiseringer som belyser viktige trekk fra perioden.

- Nærbildetekst side 210–211 om ekteskapsinngåelse i den norske overklassen på 1700-tallet.
- Kapitlet inneholder en del om den samiske befolkningen. Dette emnet kan suppleres med artikkelen “Samisk historie omkring første halvdel av 1800-tallet” som ligger under fanen Fellesressurser/Fagartikler på lærernettsstedet til Tidslinjer på Lokus.
- Arbeidsoppgavene på side 231.
- Oppgave om sammenhengen mellom befolkningsvekst, selveier, husmannsvesen og skogbruk side 238.
- Perspektivtekst side 232–233: “Synet på dansketida”.